

OPERASYON:
ALİ BEY
CAHİT KAYRA

İstanbul, 2019

Carihi
Kitabevi

Tarihçi Kitabevi Yayınları • 136

Genel Yayın Yönetmeni
Necip Azakođlu

Editör
Necip Azakođlu

Yayına Hazırlayan
Nevin Azakođlu

Kapak ve sayfa tasarımı
Ahmet Çevik

Birinci baskı: Ağustos 2019, İstanbul

Boyutlar: 13,5 x 21 cm
Sayfa sayısı: 232

ISBN: 978-975-2466-29-6

Baskı ve cilt
İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri
Çobançeşme Mah. Altay Sk. No: 8 Yenibosna
BAHÇELİEVLER-İSTANBUL
+90 (212) 496 11 11
Sertifika no: 44066

© Yayın hakları Tarihçi Kitabevi'ne aittir.
Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan
kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya
edilemez, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Tarihçi Kitabevi
Sertifika No: 17618

Moda Caddesi No: 104/A Moda/Kadıköy-İSTANBUL
Tel: 0216 418 68 86 GSM: 0530 370 74 11
www.tarihcikitabevi.com info@tarihcikitabevi.com

 tarihcikitabevi

 TarihciKitabevi

 tarihcikitabevi

**OPERASYON:
ALİ BEY
CAHİT KAYRA**

İstanbul, 2019

Carihi
Kitabevi

Cahit KAYRA, 1917'de İstanbul'da doğdu. 1938'de Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden (Mülkiye) mezun oldu. 1948 yılında Maliye Müfettişi oldu. İkinci Dünya Savaşı'nda Türkiye'de başvurulan "Varlık Vergisi" uygulamasında en genç müfettiş olarak çalıştı. 1972 yılına kadar, Hazine Genel Müdürlüğü, OECD Daimi Temsilciliği, Maliye Tetkik Kurulu Başkanlığı gibi üst düzey görevlerde çalıştı ve 1972 yılında emekli oldu. Bu süre içinde 7 adet araştırma kitabı yayımladı.

Aynı yıl politikaya atıldı ve 1973 yılında Ankara Milletvekili seçildi. 1974 yılında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı oldu.

1983 yılında "Bodrum Öyküleri"ni yayımlayarak yazarlığa döndü. Yakın Cumhuriyet tarihi üzerine gerçek verilere, gözlemlere dayanan ve çarpıcı tezler öne süren araştırma kitapları yayımladı. Öykü, deneme, anı türünde pek çok eser yazdı. Ayrıca, günümüz Türkçesine uyarlayıp hazırladığı kitapları vardır.

Kayra, 2013 yılında Gazeteciler Cemiyeti Sedat Simavi Sosyal Bilimler Ödülü'nü, "**Cumhuriyet Ekonomisinin Öyküsü 1923-1950 / Devletçilik: Altın Yıllar**" adlı eseriyle kazanmıştır.

Kayra'nın son yıllarda yayımlanan eserleri;

Telefon Defteri, Boyut Yayınları, 2008

Osmanlı'da Fetvalar ve Günlük Yaşam, Boyut Yayınları, 2008

İstanbul'un Yokuş ve Merdivenleri, Sel Yayıncılık, 2009

Savaş Türkiye Varlık Vergisi, Tarihçi Kitabevi, 2011

Sevr Dosyası, Tarihçi Kitabevi, 2011

Masal - İnsandan Önceki Altın Yıllar, Tarihçi Kitabevi, 2012

38 Kuşağı, İş Bankası Kültür Yayınları, 2012

Marjinal Ekonomi Teorileri, Tarihçi Kitabevi, 2013

Marjinal Siyaset Teorileri, Tarihçi Kitabevi, 2014

Cumhuriyet Ekonomisinin Öyküsü I. Cilt 1923-1950 /Devletçilik: Altın Yıllar, Tarihçi Kitabevi, 2013 Sedat Simavi Sosyal Bilimler Ödülü

Cumhuriyet Ekonomisinin Öyküsü II. Cilt 1950-1980 Karma Ekonomi, Tarihçi Kitabevi, 2013

Cumhuriyet Ekonomisinin Öyküsü III. Cilt 1980-2013 Tüketim Ekonomisi, Tarihçi Kitabevi, 2014

Sümbül Dağının Karları – 1946 Yılında Bir Hakkari Seyahati, Tarihçi Kitabevi, 2014

İyi Ki Öldün Cahit, Tarihçi Kitabevi, 2015

Marjinal Şiir Teorileri, Tarihçi Kitabevi, 2016

Adsız Gemi, Tarihçi Kitabevi, 2017

Marjinal Teoriler Ansiklopedisi, Tarihçi Kitabevi, 2018

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ KİTAP - ALİ BEY	7
1 GAK	9
2 Bilimsel Çalışmalar	13
3 Ali Bey	22
4 Aykut ve Hazırlıklar	38
5 İlk Deneme	44
6 Niyazi ve Affan	50
7 Sünûsi Amca	56
8 Genç Çocukların Akşamı	64
9 Prof. Nusret	72
10 Gümüşbüken	84
11 Tapucu İbrahim Bey	99
12 Gergedanlar	112
13 Tecavüz	115
14 Yardımlaşma Sandığı	121
15 Bıçaklanan Kadın	122
16 Boğazlanan Yabancı	128
17 İhale Pazarlığı	131
18 Ali Bey Kayboldu	134
19 Ali Bey Bulundu	139
20 Büyük Patlama	145
21 Büyük Gözaltı	149
22 Handan	155
Birinci Kitabın Sonu	164

İKİNCİ KİTAP - CLARK.....	165
23 Hazırlık	167
24 Sığircık	170
25 Clark'n Kayboluşu	173
26 Clark'ın Bulunması	176
27 Mini-elektronik Savaş	186
28 Basketbol Uzmanı	191
İkinci Kitabın Sonu	192
ÜÇÜNCÜ KİTAP- İVAN	193
29 Küçük Ayı	195
30 Sonuçsuz Aramalar	196
31 Voleybol Antrenörü	200
Üçüncü Kitabın Sonu	200
DÖRDÜNCÜ KİTAP- GAK VE SEVGİLİSİ	201
32 Sevgili GUK	203
33 CLARK ve OCONNOR	209
34 Moda -Yaşam	207
35 Olaylar	218
36 Yeni Güç ve Yeni Olaylar	220
37 Büyük Patlama	225
38 Sevgili Guk	226
Dördüncü Kitabın Sonu.....	231

BİRİNCİ KİTAP
ALİ BEY

1

O akşam her zamanki saatinde televizyonu açtım. Bizim daire apartmanın en üstünde, teras katındadır. Biraz da büyükçedir. Uzaklara kadar denizi ve Çamlıca'yı bütün görkemiyle görürüz. O akşam da oturma odasındaki büyük koltuğa oturdum. Bir yandan açık pencerenin ardından Çamlıca'nın karanlıklara karışan silüetini, öte yandan televizyonu izliyordum.

Bir spor programı var. Futbol... Galatasaray'la Fenerbahçe. Ezeli rakipler... Bir zamanlar biz de oynardık bu futbolu. Hey gidi günler. Şimdi önemli bir durum var. Ölüm kalım durumu. Hangisi kaybederse ligden düşecek.

Takımlar sahaya çıktı. Küçük çocukları da yanlarına almışlar. Tribünlerde kıyamet kopuyor. Şimdiden sahaya bir şeyler atmaya başladılar. Ne akıllı iş bu altı yedi yaşındaki çocukları sahaya çıkarmak... Öyle sıradan değil. Hepsi kulüp formaları ile... Ayaklarında oyun ayakkabıları... Bir de ciddi ciddi yürüyüşleri var. Kalbime dokunuyor. Bu, çok akıllıca bir şey. Geleceğimizi hazırlıyorlar. Bu

küçük çocuklar şimdiden futbolun havasına giriyorlar. Büyüyünce kimi Büyük Fikret, kimi Lefter olacak. Vallahi takdir ettim. İyi düşünmüşler.

Oyun başladı. Her zamanki gibi sıradan. Bir uzun degaj. Orta alanda paslaşmalar, el ense tekniği ile bir ileri bir geri... derken... Haşmet kademeye girdi. Metin'e bir pas... Karşısında Fatih. Metin sağa kayd... Birden... "GAK" diye bir ses geldi televizyonun ekranından. Önemsemedim. Bu, her zaman oluyor. Vericide bir şey olmalı...

Erol, Fatih'le çekişiyor. On sekizin içine girmek üzere... Mutlak gol pozisyonu... Bir şut! Bomba gibi... Hıdır uçarak uzaklaştırdı. GAK...

Kaleciden yine uzun bir degaj. Aldılar. Ortada top do-laştırıyorlar. Salih, Zekeriya'ya fena çıktı. Faul... Faul... demeye kalmadı; GAK... GAK...

Yahu ne oluyor? "Bu sesler bizimensemizden mi geliyor" diye bayağı kaygılandım. Neyse, biz yine seyretmeyi sürdürdük. Hakem serbest vuruş verdi. Bana sorarsanız kesin penaltı... Kavga çıktı... İtiraz ediyorlar. Abdullah, hakemi tartaklıyor. Ayıp şey... Yan hakem geldi. Araya girmek istiyor. Abdullah, yan hakeme bir gösterdi. GAK... GAK... GAK...

Ben maça olan ilgimi unuttum. Tedirgin oldum. Bayağı, peşpeşe gaklamalar geliyor bu televizyondan. Vericide kesin bir şeyler oluyor herhalde. Bu her zaman olur ama şimdi maç seyrediyoruz. Olmaz ki!

"Ne yapmalı acaba, telefon mu etmeli" diye düşünürken bizim oğlan geldi. O da duymuş. Doğru, gaklamalar

var bu televizyonda. Şimdiye kadar hiç böyle bir şey olmamıştı. Neyse, biraz daha seyrettik. Ama öyle işte. Çünkü tadı kaçtı. Kaleye bir şut çekse, GAK... Kaleci bir kurtarış yapsa, GAK... GAK... Maçı izleme zevki de kayboldu. Bir süre geçti, maç bitti. Tümüyle kesildi bu acayıplık. Bizim oğlan sorunu çözdü. Şimdi bu yeni yasa ile televizyon kanalları serbest oldu ya. “Herkes istediği gibi televizyon hatları üstünden yayın yapabiliyor” dedi. Benim de aklıma yattı. Bu bizim millet de tuhaf yani. “İletişim olayı Osmanlı’da yoktu; o yüzden battı” diyorlar. Bu nedenle yöneticilerimiz televizyon yoluyla iletişimi arttırmak istiyorlar. Densizin biri de bundan yararlanıp milletle gırgır geçiyor. Ayıp vallahi!

...

Ertesi akşam fakültede toplantı vardı. Biraz da uzun sürdü. Bizim asistan Nabi’nin doktora tezi: “Doktoru, hasta yapar!” Ne demekse... Beğenmeyen var. Çocuğun geleceği buna bağlı. Yahu biz ne doktorlar gördük. Hani Mina ne demişti; kız ağlamaklı olunca acımış da... filan. Neyse, sözün kısası, yemeğe biraz geç kaldık. Çocuklar yemiş kalkmışlar. Ben masaya otururken oğlum:

— Baba, bu akşam da gaklama oldu, dedi.

Allah Allah... Tuttum, gecenin o saatinde eniştemize telefon ettim. Onlar meraklıdır. Bütün programları başından sonuna kadar izlerler. “Gaklama filan duyuyor musunuz?” diye sorunca biraz şaşırdılar. Gecenin o saatinde sorulan şeye bak. Sonra anlattık. Hayır... Onların televizyonlarında böyle bir şey olmamış.

Yaaa... Demek ki başka bir neden, biraz garip bir durum

dünyalar dolusu bir hicranla yaşayacağız geri kalan günlerimizde. Yaşam neden böyle acılarla dolu?

21

Bir haftadır içerideyiz.

Hakkımızda ihbarlar yapılmış. Birisi, “Organize cemiyet kurdular. Atom bombası yapıyorlardı” demiş. Başkası, “darbe yapacaklardı” demiş. Bir başkası “bunlar gomonisttir. İmansızlar, camilerimizi yakacaklardı” diye ihbar etmiş.

Oysa ihbara mihbara lüzum yok. Mahallenin elektrik trafosunu patlatmışız.

Trafonun patladığı ve Ali Bey’in bir daha geri dönmemek üzere yoklara karıştığı geceden üç gün sonra hepimizi gözaltına aldılar. Sehavet Hanım:

— Yahu, beni New York’ta bekliyorlar. Uluslararası Kartografi Genel Toplantısı’nda Türkiye’yi temsil edeceğim. Gitmezsem Türkiye’nin...

Falan filan, dinlemediler. Bankadaki kasanın anahtarını Leyla Hanım’daymış. Polisler kanıt olmak üzere kasayı açmak istemişler. Banka memurları vermek istememiş. O da bir mesele oldu. Hepsinden fenası, kadın terzi, adı neydi, Ferhunde Hanım içeri alınınca, bütün provalık giysiler kalmış. İçlerinde düğün giysileri de varmış. Bir başka sorun... Tapucu içeride... Tapu işlemleri aksamış.

Kardiyolog Profesör Seyfi Bey'in hastaları bekliyor. Ankara'dan telefon etmişler. Savcı dinlememiş. Burhan Kuru'nun evinin bahçesinde beslediği hayvanlar başka sorun... Burhan Kuru'yu görmedikleri için titizlenmişler. Ahırda sorun çıkmış. Hepsinin nedeni, "Ali Bey'i Sevenler Derneği"nin bütün üyeleri tutuklu... İşte bu kadar.

İhbar meselesi tamam... Hakkımızda "komünist" ya da "Allahsız" ihbarları ciddiyetle araştırılıyor. Ama zaten elektrikçiler gelmiş. "Bu trafo neden patladı?" diye araştırmışlar. Bakmışlar ki bizim evde olağanüstü, hesaba kitaba sığmayan bir akım tüketimi var. O tüketim yüzünden bütün mahalleye elektrik veren koca trafo patlıyor. "Ne biçim tüketim bu?" demişler. Peşinden Maliye'nin vergi müfettişlerine, Polis'in Narkotik Bürosu'na, MİT'e haber salmışlar. Ev gözetlemeye alınmış. Üyelerimizin peşine hafiyeler konmuş. Böyle bir durum. (Şimdi bahis açılmışken söylemeden olmaz. Bu trafo patlaması, aslında fındık fıstık... Çarşıda o gün bu gün bir soğan patlaması var ki, içler acısı. Çünkü bizimkiler, hani biz yetiştiremediğimiz için buğdayı Kanada'dan, samanı Bulgaristan'dan getiriyorlar ya. Soğanı da Suudi Arabistan'dan getirmek istemişler. Orada da kalmamış. Bu nedenle soğan fiyatı patlamış bulunuyor. Trafo patlaması bir şey değil. Yarın belki tamir ederler. Tabii onu da ithal edecekler ama bizim konumuz değil. Oysa soğan patlaması önemlidir. Önümüzde seçim de var. Hadi buyrun bakalım iki aylığına tanzim satışlarına.)

Tabii şaşırtıcı bir durum daha var ortada. Çözümü güç bir durum... Üniversite profesörleri, tıp doktoru, veteri-

ner, merkez valisi, avukat, fizikçi, hastabakıcı, kimyacı, biyokimyacı, process mühendisi, nükleer tıp uzmanı, matematikçi, ruhbilimci, sosyolog, paleontolog (Sahi, bir de paleontolog vardı aramızda. Onun işi neydi, hatırlamıyorum), daha kimler kimler. Hepimiz tanınmış adamlarız. Öyle fişlenmiş Fetöcü filan değiliz yani. Üstelik kimimiz falan bakanın, kimimiz falanca generalin, kimimiz büyük bir bankanın genel müdürünün dostu, akrabası... Nükleer tıp uzmanı, Tıp Fakültesi dekanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'nın kardeşi... Ferhunde Hanım, İstanbul'un en namlı kadın terzisi... Her gün erkekli kadınlı bu kadar insan biraraya geliyor, yüz doksan beş metrekairelik bir dairede ne konuşuyor, ne yapıyorlar? Evin hanımı da yok. Bu kadınların kocaları yok mu, bu erkeklerin halileleri neden aralarında değil?

Ve bu halimizle koca mahallenin trafosunu patlatmışız.

Olay Başbakan'a kadar yansımış. O da Cumhurbaşkanı ile görüşmüş, şaşırılmış kalmışlar. Sonunda "Böyle şey olmaz" demişler. "Dekan değil rektör olsa, yine olmaz. Tutuklayın" diye emir vermiş Başbakan. Muhalefet itiraz etmiş, üniversitelerden itirazlar gelmiş, ama dinlememişler. Aslında işleri kovalayan da çok zalim bir savcı...

Trafo patlaması sonrasına dönersek, biz akşam yine oturup durum muhasebesi yapıyorduk. Şimdi ne olacak? Ne yapacağız? Tabii elektrik de yok. Ama yine gelecek. Gelirse, Aykut'la Niyazi bir şeyler yapar, elektrik sağlarlar. Yani o sorun değil. Sorun şurada: Biz elektrik sorununu halletsek ne olacak? Anladık ki biz ne kadar güç yüklersek, karşı taraf daha fazla yükleyecek. Ortada bir

